

009.1

ARCHIPEL

cahier

cahier is een uitgave van Archipel

(*TOGETHERNESS*)
(*Act of building*)
Lezing door BC Architects
(*De kunst van het ontmoeten*)
Lezing door Erik Wieërs, Vlaams Bouwmeester
(*How together*)
Lezing door ConstructLab^D
(*A tale of two cities*)
Lezing door Kelly Hendriks (B-ILD) en Pauline Fockedeey (NORD)
(*Woningen in de rand, Brugs modernisme: een randgeval?*)
Architecturale ontdekkingsstocht per fiets
(*Facade?*)
Lezing door Laura Muyldermans
(*Publieke ruimte*)
Lezing door LAMA landscape architects
(*Archipel architectuurquiz*)
Vragen uit het rijke architectuurarchief
(*Brussel, gedeelde stad*)
Architecturale ontdekkingsstocht per fiets
(*Het lot van modernistische gebouwen*)
Lezing door Wessel de Jonge^{NL}
(*(Ver)beeldende stad*)
In gesprek met Klaske Havik^{NL},
Véronique Patteeuw en Bas Princen
(*Oostende in Transit*)
Architecturale ontdekkingsstocht per fiets
(*Lancering Architectuurplatform Gent*)
Uitreiking architectuurprijs Gent + event
(*Leeromgevingen als versterking van de stedelijke structuur*)
Lezing over Kortrijk in beweging
(*Sprak er iemand over onzichtbare zorg?*)
Lezing door Gideon Boie

(De uitbraak van COVID-19 heeft het landschap van het alledaagse over de hele wereld volledig veranderd. Steden lagen er verlaten bij. Tekenen van menselijk leven ontbrak, terwijl dieren stedelijk territorium inpalmde. De luchtkwaliteit verbeterde aanzienlijk. Mensen zagen voor het eerst in hun leven de Himalaya, nochtans vlakbij, maar de smog sluierde de prachtige vergezichten. De natuur floreerde, de stilte overheerste en we voelden ons ergens in een idylle, een paradijselijke thuis. Een nieuw landschap ontstond. Helaas niet voor iedereen.)
(*Gekluisterd* in huis. Wie plaats en buitenruimte had, kon genieten van deze plots ommekeer in het leven. Een herbronning, een verpozing, even herademende in de mallemaai van het jachtige leven. Thuis werken, thuis ontspannen, thuis studeren, thuis verblijven, ... Thuis ...)
(Langzaam sijpelden nieuwsberichten binnen van achtergestelde kinderen, achterstand op school, gebrek aan middelen, groeiend huiselijk geweld, ... De keerzijde van de medaille.)
(Er kwamen nieuwe reglementen, een nieuwe dagelijkse orde, een nieuw dagelijks functioneren: afstand, bubbels, maskers, social distancing... Lijnen op de grond, stickers met regels, regels en regels, overal wachtlijnen, plastic schermen, roosters op de grond, gridpatronen met wachtlijnen in winkels en publieke gebouwen, op de stoep voor de winkel, ... *We zijn gezichtsloze figuren geworden die afstand nemen.*)
(Net in deze tijden is samen meer dan ooit belangrijk. Architectuur en publieke ruimte hebben als intrinsiek doel mensen samen te brengen, te verbinden. Zoals vorig jaar in Gent, tijdens het Festival van de Architectuur: Verbind de stad!)
(Hoe kunnen we vorm geven aan ruimtelijke patronen van *togetherness*, aan samenhang? Hoe kunnen we ruimtelijke patronen en functies onderzoeken, bestuderen, analyseren, vormgeven op een manier dat ze het sociaal interactieve, het inclusieve, het integratieve, het speelse, het empathische, het interstitiële bevorderen? Hoe kunnen we omgaan met, of liever weerstand bieden aan deze tijdelijke (externe) realiteit van sociale afstandelijkheid?)
(Ruimte wordt cruciaal, met vooral aandacht voor de vermenging van en de transitie tussen private, publieke en collectieve ruimte, binnen het overkoepelende thema van *togetherness*.)
(*Bera Van Sande*)

18.02 (*Act of building*)
Lezing door BC Architects

(*Nieuwjaarsdrink*)
Opening themajaar *togetherness*

25.02 (*De kunst van het ontmoeten*)
Lezing door Erik Wieërs, Vlaams Bouwmeester

25.03 (*How together*)
Lezing door ConstructLab^D

29.04 (*A tale of two cities*)
Lezing door Kelly Hendriks (B-ILD) en Pauline Fockedeey (NORD)

15.05 (*Woningen in de rand, Brugs modernisme: een randgeval?*)
Architecturale ontdekkingsstocht per fiets

27.05 (*Facade?*)
Lezing door Laura Muyldermans

17.06 (*Publieke ruimte*)
Lezing door LAMA landscape architects

07-08 (*Archipel architectuurquiz*)
Vragen uit het rijke architectuurarchief

--.08 (*Brussel, gedeelde stad*)
Architecturale ontdekkingsstocht per fiets

--.09 (*Het lot van modernistische gebouwen*)
Lezing door Wessel de Jonge^{NL}

16.09 (*(Ver)beeldende stad*)
In gesprek met Klaske Havik,
Véronique Patteeuw en Bas Princen

16.10 (*Oostende in transit*)
Architecturale fietstocht

17.10 (*Lancering Architectuurplatform Gent*)
Uitreiking architectuurprijs Gent + event

28.10 (*Leeromgevingen als versterking van de stedelijke structuur*)
Lezing over Kortrijk in beweging

16.12 (*Sprak er iemand over onzichtbare zorg?*)
Lezing door Gideon Boie

18.02 © BC Architects

25.02 © Erik Wieërs

25.03 © ConstructLab

29.04 Rechts: NORD, La Carrosserie, Bruxelles – © Vincent Delbrouck, Maxime Delvaux
Links: B-ILD, Huize Levenslust – Jeroen Verrecht

27.05 Constellations – © Julie Guichès © European Union 2016

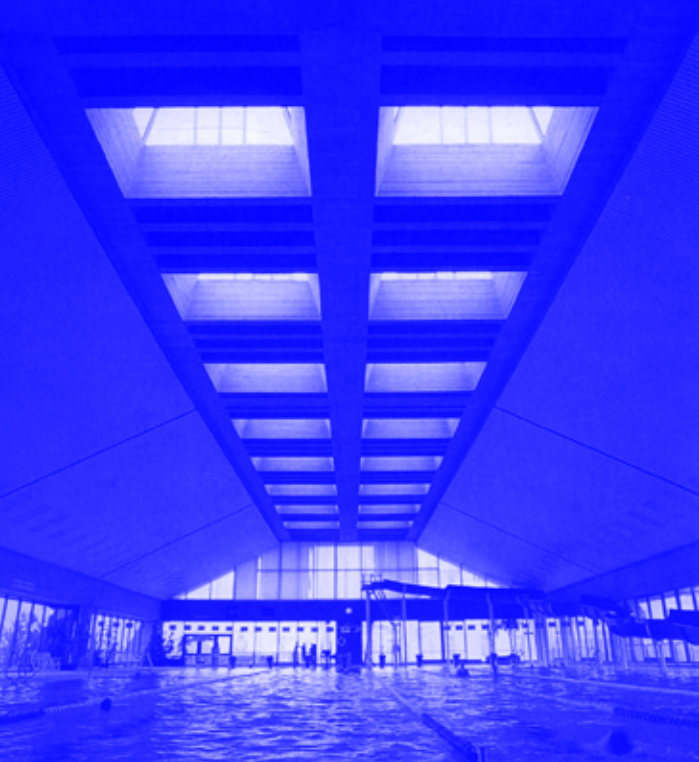

17.06 Publieke Ruimte Binnengebied Schalken (Herentals)
BRUT Architecture & LAMA landscape architects & Talboom Group – © Steven Neyrinck

-- .08 Vossenplein, Brussel – © Romaine (Wikimedia Commons)

(TOGETHERNESS)

-- .09 Zwembad Oostende Paul Felix – © Lieve Colruyt

16.09 © Matthias Desmet

16.10 Oostende Hendrik Baelskaai – © Marc Ryckaert

17.10 Ontwerpen voor Gent (expo Belgacomtoren) tijdens Festival van de Architectuur 2019 – © Arnout Fonck

28.10 © Karel Cambien

16.12 Pilotproject PP24 - Coda Wuustwezel
Nieuwbouw van een palliatief centrum – © noA architecten

16.12 Pilotproject PP24 - Coda Wuustwezel
Nieuwbouw van een palliatief centrum – © noA architecten

-- .08 Vossenplein, Brussel – © Romaine (Wikimedia Commons)

(Act of building)

Lezing door BC Architects

DONDERDAG
18.02
GENT, OP LOCATIE

BC is van mening dat architecten, om een positieve impact op onze samenleving te hebben, moeten ingrijpen buiten de enge definitie van de professional die de uitvoering van gebouwen ontwerpt en controleert. Daarom waagt BC zich aan materiaalproductie, contractering, kennisoverdracht en maatschappelijke organisatie, wat allemaal hun ontwerpbenadering beïnvloedt. Daaromheen komen tal van actoren en processen naar voren en begint van daaruit het beeld van een hybride architectuurpraktijk te ontstaan. BC's kijk op het bouwen evolueert geleidelijk vanuit lokale en zeer specifieke ervaringen, zoals de keuze om te werken met lokale middelen en vaardigheden, de interesse voor materialen zoals aarde en hennepbeton, de

drang van het pionieren, de risico's die samenhangen met experimenteren, het zich inschrijven in een bestaande bouwcultuur en netwerk van bouwers, het organiseren van workshops of bouwkampen, de behoefte aan vruchtbare samenwerkingen, de noodzakelijke herdefiniëring van de professionele grenzen, het directe engagement in materiaalproductie en constructie, ... BC hoopt dat architectuur kan bijdragen aan een wereld in transitie. Vier architecten - Nicolas Coeckelberghs, Wes Degref, Ken De Cooman en Laurens Bekemans - studeerden samen architectuur en besloten vervolgens hun ambities te bundelen via een vzw genaamd 'Brussels Cooperation'.

(De kunst van het ontmoeten)

Lezing door Erik Wieërs, Vlaams Bouwmeester

DONDERDAG
25.02
GENT, THEATERZAAL LEDEBERG

Door het ontstaan van een virtuele wereld en een wereldwijd communiceleveled, vervaagt de ruimtelijke ervaring van wat privaat, collectief en publiek is. We kunnen in de privacy van onze slaapkamer geconnecteerd zijn met de hele wereld. We kunnen in de openbare ruimte een digitaal, privaat gesprek voeren. In het herstellen van de ervaring van het onderscheid tussen wat privaat, collectief

en publiek is, heeft architectuur een belangrijke rol. Daarom moet architectuur zich meer en meer ontwikkelen als de kunst van het bouwen van de ruimtelijke ontmoeting. Vlaams Bouwmeester Erik Wieërs staat aan het begin van vier jaar bouwmeesterschap en drukt zijn stempel op het komende woonbeeld en woonkwaliteit.

(How together)

Alexander Roemer & Joanne Pouzenc, ConstructLab[®]

DONDERDAG
25.03
GENT

De titel How together verwijst naar een publicatie van het Duitse collectief ConstructLab ter gelegenheid van de Chicago Architectuur Biënnale 2019. ConstructLab is een collaboratieve bouwpraktijk waar samenkomsten extreem doorgetrokken worden naar samen leven en samen werken rond projecten. Hoe kan het bouwproces verlopen als een verhaal van collectieve betrokkenheid, als een interactief proces om werk te produceren dat

eenvoudig, mooi en functioneel is. Samen werk van blijvende waarde maken leidt tot de grootste vorm van duurzaamheid om werk van blijvende waarde te maken. Samenwerking en empathie vormen de kern vormen van elk goed project. Het is een bureau dat wil inspireren, door het delen van hun verhalen en ervaringen, om als zich als individu in te schrijven in een groter collectief verhaal.

(A tale of two cities)

Kelly Hendriks (B-ILD) & Pauline Fockede (NORD)
Jonge architecten #8

DONDERDAG
29.04
NTB

Waarom een verhaal van twee steden? Twee jonge architectenbureaus uit Brussel werken in twee verschillende talen. Deelschijf B-ILD met de voeten in de twee landsdelen komen (te) weinig in aanraking met elkaar. Aan de hand van hun projecten worden de verschillende zijden getoond. Het vertelt een verhaal vanuit dezelfde maar toch een andere stad/

wereld (Brussel en Bruxelles). Het wordt een verhaal van contrasten en gelijkenissen. Twee bureaus uit het Brusselselse, waarbij B-ILD met de voeten in de bouwpraktijk staat en NORD in een open platform balanceert tussen experiment, theoretisch onderzoek en praktijk.

(Woningen in de rand, Brugs modernisme: een randgeval?)

ZATERDAG
15.05
BRUGGE

Rekening houdende met de COVID-19 situatie zetten we in 2021 in op een aantal buitenshuis activiteiten zoals fietstochten en/of stadswandelingen. Archipel maakt een aantal thematische architectuurkaarten om de stad per fiets of te voet te ontdekken. De route langsheen modernistische woningen in de

rand van Brugge kadert in de Triennale Brugge 2021 enerzijds en is een oproep tot de herontdekking van modernistische gebouwen anderzijds. Deze fietstocht wordt gecombineerd met een geleid bezoek aan de Triennale Brugge.

(Facade?)

Lezing door Laura Muyldermans

DONDERDAG
27.05
THE BRUGES DIPTICH – GOUDEN-HANDREI 1, 8000 BRUGGE

EVENT IN SAMENWERKING MET TRIENNALE BRUGGE 2021

Triennale Brugge pakt voor de derde editie uit met het thema TraumA en duikt hiermee in de 'uncanny' geschiedenis en realiteit van Brugge. Historische lagen worden blootgelegd, vergeten of verborgen verhaallijnen besproken. Deze editie verkent de dunne lijn tussen droom en trauma, tussen paradijs en hel. Het speelt in op de verbeelding, op de pracht en de praal, maar ook op het

unheimliche dat er ondergronds aanwezig is. TraumA balanceert tussen het aanwezige en het verborgene, tussen privé en publiek, tussen droom en nachtmerrie. Laura Muyldermans, een jonge architecte uit Brussel, die experimenteert met ruimte en balanceert op de dunne lijn tussen architectuur en hedendaagse kunst, exploreert wat togetherness in deze context kan betekenen. Of is het nu net het NIET samen zijn?

(Publieke ruimte)

LAMA landscape architects

DONDERDAG
17.06
GENT

2020 heeft aangetoond hoe belangrijk publieke ruimte in onze samenleving geworden is. Publieke ruimte brengt mensen bij elkaar, maar geeft hen ook de noodzakelijke ademruimte. LAMA landscape architects is een gedreven bureau, opgericht in 2013 door Claire Laermans en Jorrit Braaksm. Publieke ruimte kan ingezet worden om sociale

dynamiek te creëren, om aan de eenzaamheid van een wereld in lockdown te ontsnappen. Togetherness in de vorm van het voorzien van de nodige collectieve en openbare ruimte vormt de bouwsteen om resistentie te bieden aan uitdagingen van een toekomstige wereld.

(Archipel architectuurquiz)

Vragen uit het rijke architectuurarchief -- .07-08

GENT, NTB

In de zomer organiseren we de derde Archipel architectuurquiz. Het wordt een verrassend beeldmateriaal om je verbeelding te prikkelen.

de 20ste en 21ste eeuw, met leuke film- of muziekfragmenten en verrassend beeldmateriaal om je verbeelding te prikkelen.

(Brussel, gedeelde stad)

Architecturale ontdekkingsstocht per fiets

-- .08 BRUSSEL

Rekening houdende met de COVID-19 situatie zetten we in 2021 in op een aantal buitenshuis activiteiten zoals fietstochten en/of stadswandelingen. Archipel maakt een aantal thematische architectuurkaarten om de stad per fiets of te voet te ontdekken.

In onze hoofdstad Brussel wordt ingezet op de gedeelde stad, op gedeelde projecten, op inclusieve projecten, op participatieve projecten en trajecten, op scholen, op publieke ruimte... Brussel anders bekeken.

(Het lot van modernistische gebouwen)

Lezing door Wessel de Jonge^{NL}

-- .09

GENT, IN HET KADER VAN OPEN MONUMENTENDAG

In het kader van Open Monumentendag zoomen we in op de onderbelichte rol van modernisme. Het behoud van architectonisch erfgoed is een discussieve praktijk, die enerzijds haar rechtvaardiging zoekt in de geschiedenis, en anderzijds in de (collectieve) hedendaagse moderne Nederlandse architectuur wordt veeleer nog niet beschouwd als onderdeel van de 'geschiedenis'. Archipel wil hier verandering in brengen en nodigt

Wessel de Jonge (NL) uit één van de grondleggers van DOCOMOMO. Hij is een praktiserend architect met een internationale reputatie op het gebied van het behoud van twintigste-eeuwse gebouwen en hij was intensief betrokken bij de rehabilitatie van twee locaties van de twintigste-eeuwse moderne Nederlandse architectuur, het sanatorium Zonnestraat (1926-1931) en de Van Nellefabriek (1925-1930).

((Ver)beeldende stad)

In gesprek met Klaske Havik^{NL}, Véronique Patteeuw en Bas Princen

DONDERDAG
16.09
THE BRUGES DIPTICH – GOUDEN-HANDREI 1, 8000 BRUGGE

EVENT IN SAMENWERKING MET TRIENNALE BRUGGE 2021

Wie denkt aan Brugge ziet wellicht een historisch postkaartbeeld voor zich. Een krachtige toeristische aantrekkingspool, ooit gevormd naar het roemdel van Neurenberg, waar het in stand houden van een middeleeuws beeld als aas werd uitgeprobeerd. Maar er is meer. De perceptie van Brugge, maar vooral ook de beleving en hoe er geleefd wordt, brengen interessante vragen met zich mee die niet enkel van tel zijn op deze context, maar ook ruimder op de beeldvorming van een stad en haar archi-

tektuur. Klaske Havik (Methoden voor Analyse en Verbeelding, TU Delft), Véronique Patteeuw (École Nationale Supérieure d'Architecture et du Paysage Lille en KU Leuven) en Bas Princen (architectuurfotograaf) gaan in dialoog op zoek naar de slimmerende lagen die onze blik sturen. Vertrekende vanuit de architectuurgeschiedenis, -literatuur en -fotografie wordt onderzocht hoe onze omgeving wordt gespotreterd en projecties worden gevormd en gevormd.

(Oostende in transit)

Architecturale ontdekkingsstocht per fiets

ZATERDAG
16.10
OOSTENDE

IN HET KADER VAN HET ARCHITECTUURFESTIVAL OOSTENDE 14-17 OKTOBER 2021

Rekening houdende met de COVID-19 situatie zetten we in 2021 in op een aantal buitenshuis activiteiten zoals fietstochten en/of stadswandelingen. Archipel maakt een aantal thematische architectuurkaarten om de stad per fiets of te voet te ontdekken. De zoektocht in de stad Oostende naar architecturale parels en ruimtelijke kwaliteit reikt de

hand aan het Festival van de architectuur in oktober, met Oostende als gaststad. Van 14 t.m. 17 oktober 2021 strijkt het Vlaams Architectuurnstituut voor deze derde editie hier neer. 'In Transit' vormt het centrale thema en loopt als een rode draad doorheen het programma.

(Architectuurplatform Gent)

Uitreiking Architectuurprijs Gent, lancering architectuurkaart Gent

ZONDAG
17.10
GENT

IN SAMENWERKING MET TEAM STADSOUWMEESTER GENT EN HET ARCHITECTUURPLATFORM GENT

Gent heeft als stad de eigenzinnigheid, het potentieel en de nodige kritische massa om de culturele rol van de hedendaagse architectuurlokaal en internationaal uit te dragen. In 2021 wordt de Architectuurprijs Gent voor de eerste maal georganiseerd. Deze prijs dient als instrument om de kwaliteit van de gebouwde en geleefde stad verder te stimuleren. De prijs positioneert de stad Gent breder en verhoogt de betrokkenheid en trots van

bewoners bij de inrichting en de architectonische kwaliteit van de stad. Onder de vlag van het nieuw opgerichte Architectuurplatform Gent wordt op de Dag van de Architectuur de eerste prijs uitgereikt. Dit event is de start van een langdurige samenwerking tussen verschillende Gedesignde partners om de reflectie omtrent architectuur meer zichtbaar te maken en zich als stad omtrent architectuurscultuur zelfbewuster te positioneren. Het wordt een feestelijke dag.

(Leeromgevingen als versterking van de stedelijke structuur)

Lezing over Kortrijk in beweging

DONDERDAG
28.10
KORTRIJK

EVENT IN HET KADER VAN KORTRIJK CREATIVITY WEEK IN SAMENWERKING MET INTERCOMMUNALE LEIDELAND EN DESIGN REGIO KORTRIJK

Het voorbije jaar toonde meer dan ooit de noodzaak om ruimte op een geleefde manier in te zetten. In tijden van COVID-19 bleek hoe eenzijdig de vele infrastructuur van een stad maar kunnen ingezet worden bij hoge nood aan (publieke) ruimte. Kan de infrastructuur van onderwijsinstellingen ingezet worden om de stedelijke structuur

te ondersteunen en een buffer te bieden in tijden van nood? Meer nog, kan onderwijsinfrastructuur dermate ontworpen worden dat het een permanente hefboom in de buurtwerking en de stedelijke omgeving vormt? Kortrijk neemt hier een voortrekkersrol en zet in op open, dynamische leeromgevingen.

(Sprak er iemand over onzichtbare zorg?)

Lezing door Gideon Boie

DONDERDAG
16.12
OP LOCATIE

Innovatie in de zorgarchitectuur blijft een hele ontwerpuitdaging. Mooie praatjes verborgen een generieke typologie van lange gangen met serieel gescheiden kamers. Het interieur ruikt naar geringe lineoluim en zelfs televisie kijken gebeurt vanuit de plakstenen zetel. Ook de ruimtelijke ordening van zorgcentra draagt bij aan de aloude separatie van zieken en kreupelen. Deze kwestie werd nog eens versterkt in de context van de pandemie, met dramatische gevolgen voor de woonzorgcentra. En dan hebben nog niet gesproken over de technocratie waarmee zorgarchitectuur over de hooften van personeel, patiënten en bewoners ontworpen wordt. Met deze problematiek als achtergrond blikken we terug op de pilotprojecten Onzichtbare Zorg van de Vlaamse Bouwmeester. De inzet was om zorgprojecten te realiseren die volwaardig deel neemt aan de samenleving. Architectuur is een belangrijke

factor om zorg te verankeren in ons maatschappelijk weefsel, door mensen maximaal te ondersteunen in hun thuissituatie, door in te zetten op een actieve participatie en door het sociale netwerk te versterken. De nieuwe concepten moeten ook personeel waardering en respect geven en in staat stellen zinvol in te spelen op zorgvragen. Gideon Boie (BAVO / Faculteit Architectuur KU Leuven) maakt een evaluatie op over recente realisaties, niet-uitgevoerde ontwerpen en spin-offs van de Pilotprojecten Onzichtbare Zorg. Onderwerp van gesprek is werk van noArchitecten, architecten de vlyder vinnick taillieu, Sergison-Bates en Tom Thys. Osar, NU architectuurstudio en Bovenbouw. De vraag is hoe zorgarchitectuur bijdraagt aan de togetherness van zorginstelling en omgeving, zorgverlener en zorgvrager en evengoed architect en gebouwer.

Colofon	Sponsors	Partners
ARCHIPEL Donnerstraat 33 9000 Gent info@archipelgent.be www.archipelgent.be VOORZITTER Joost Vanhoose ARTISTIEK LEIDER Hans Van Sande COORDINATOR Dora Van der Linden SECRETARIAAT Bartolomeo Tielens Tienpoort 21 9000 Gent GRAFISCH ONTWERP Romy Doumae VU Joost Vanhoose DATUM UITGAVE 09/2021	Vlaanderen verbonden werlt vo!a niko illuminating ideas FORCELANOSA	UNIVERSITEIT GENT Stadsbouw STAM CONCERTGEBOUW WE OFE the next generation Design museum Gent & STADSBOUW GENT CULTUUR GENT TEAM VLAAMS BOUWMEESTER THE MAARTEN VAN SEVEREN PROJECTEN HoGent Architectuur Gent